

Beste Vrienden,

Een wijs mens heeft ooit gezegd: Wij leren van de Geschiedenis dat we niets leren van de Geschiedenis. Nou is dat geen wonder, want de Geschiedenis bedriegt ons dan ook vaak. Kijk maar eens naar wat er gebeurde op momenten waarop mensen van verschillende kulturen elkaar ontmoetten. Ze werden gescheiden door een taal-barriere; en de meest belangrijke partij van de twee vond dan meestal dat de anderen niet konden spreken, enkel maar brabbelen en dus barbaren waren die eigenlijk niet konden nadenken. Dat “barbaren-complex” vind je overal, door de hele Geschiedenis heen.

Bij de ontmoeting van Afrikanen en Europeanen een paar eeuwen geleden was het nog een graadje erger, want de Europeanen (net als de Arabieren) vonden dat de kaffers helemaal geen cultuur hadden. Hoe kwamen onze goede voorouders daar nou bij? Ik denk vanwege het feit dat de Afrikanen vaak naakt liepen. Voor Europeanen uit de achttiende en negentiende eeuw betekende naaktheid het ontbreken van het meest elementaire schaamtegevoel. Dat duidde op het ontbreken van alle morele besef, en was een bewijs van totale onkunde op het gebied van “De Heilige Deugd”, de kuisheid. Seksualiteit was bovendien een gebied waar alle overtredingen doodzonden waren, en dat beveiligd werd met de garantie van eeuwige helse verdoemenis, een straf waar onze doodstraf maar kinderspel bij was. Naaktlopers waren voor de onzen dan ook echte wilden. Rousseau heeft daar een mooi kantje aan gegeven met zijn ideeën over “de nobele wilde”. Gelukkig kunnen wij nu heel wat luchtiger over die zaken praten: zo weten wij dat kleren geen moreel gebod zijn, maar dat ze de seksuele spanning verhogen: een van de spannendste dingen van kleren is dat je ze uit kunt trekken. Dieren kunnen dat niet, en die missen dus heel wat. Maar de opinie dat Afrikanen met hun aanstootgevende naaktheid in een roes van zondige opwinding leefden, klopte natuurlijk van geen kanten. Ze waren eerder preuts, iets wat elke Europeaan die hier wel eens geprobeerd heeft om foto's te nemen van onbevungen badende dames, beseft heeft wanneer hij in het ziekenhuis weer bij kwam. De mensen hier hadden zelfs strenge gedragsregels in plaats van losbandigheid. Hoe kwamen ze dan bij die naaktheid?

Ik heb eens ooit gelezen dat de kulturen in dit deel van Afrika “weglaat-kulturen” zijn. Dat de mensen vroeger wel kleren aan hadden gehad, maar dat ze steeds meer kleren hadden uitgedaan. Niet omdat dat koeler was, want zon op je blote huid is de warmste vorm van kleding, maar omdat je dan minder werk had op het vlak van wassen en reparatie en aankopen. Ik geloof dat dat zo is gegaan. Ik geloof ook dat het fenomeen weglaten zich heeft voorgedaan op meerdere gebieden, en waarbij men dan vrije tijd oogste. Vrije tijd is iets kostbaars. Die krijg je niet zomaar door niks te doen, nee, je moet vrije tijd scheppen door bepaalde daden weg te laten. Beloof dus eerst om wat te doen, en zoek dan een excuus om het niet te doen, en dan heb je echte vrije tijd. Begin ook liever zo laat mogelijk met werk dat je moet doen, want dan heb je de meeste kans dat zich een reden voordoet waarom het niet door hoeft te gaan. Maak ook niet te veel plannen: laat de dingen maar rustig op je af komen. Dit is geen onbeschaafdheid; stress-verkrampte Europeanen kunnen hier tot hun profijt wat van leren. En de verstandigen onder ons gaan dan ook zonder schaamtegevoel kamperen, een typische weglaat-bezigheid; sommigen zoeken zelfs een nudistenkamp op.

Ik denk toch dat de ontmoeting tussen aangekleedde Europeanen en ongekleedde Afrikanen deze laatste onvermijdelijk een soort minderwaardigheidsgevoel heeft bezorgd: je moet de mensen daar niet meer aan herinneren. Het is veel beter om ze uit te nodigen om iets moois van hun oude cultuur te laten voelen. En misschien om ons te leren nu en dan iets weg te laten. Je moet het alleen niet al te veel doen. Want weglaten mag dan bij tijd en wijle een gezonde bezigheid zijn, het leidt niet tot veel vooruitgang en tot het scheppen van nieuwe mogelijkheden. Ontmoetingen van verschillende kulturen worden pas leuk wanneer we van elkaar mooie dingen leren en elkaar een gevoel van waardigheid geven. Achter de meeste rare dingen die mensen doen steekt vaak wel een bepaalde goede reden. De Geschiedenis heeft ons niet altijd het hele verhaal verteld.

Verder is hier alles best. Het nieuwe dak van de afgebrande Nyalenda-hal ligt er al weer op. Morgen is er een geldinzameling onder de mensen.

Heel veel groeten.

Hans Burgman